

Зеленський підписав закон, який зробив переселенців повноправними жителями місцевих громад: які нововведення запровадив закон

Дата: 06 Січня 2025

Президент Володимир Зеленський підписав Закон № 7283 “Про внесення змін до Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” та інших законодавчих актів щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування”. Документ суттєво розширює можливості внутрішньо переміщених осіб (ВПО) брати участь у житті громад.

Про це йдеться в [картці законопроекту](#).

У пояснювальній записці автори документа пояснюють, що раніше парламент ухвалив низку законодавчих актів, які деталізували порядок реалізації наданих прав, розширили форми та механізми громадської участі. Так, громадянам гарантується право на вільне отримання інформації, зокрема:

- про діяльність державної та місцевої влади;
- вільний доступ до всіх засідань органів місцевого самоврядування (ОМС);
- можливість звертатися до органів влади з електронними петиціями;
- подавати місцеві ініціативи, проводити громадські слухання та загальні збори громадян.

Утім, як зауважують народні депутати, окремі норми Закону “Про місцеве самоврядування в Україні” в частині регулювання механізмів демократії участі в ОМС є недосконалими.

У листопаді 2024 року низка громадських організацій, зокрема [Центр прав людини ZMINA](#), зверталися до президента з проханням підписати ухвалений законопроект. У своєму [зверненні](#) вони пояснили, що окремі ОМС передбачали можливість використання деяких інструментів участі для громадян, які не мають зареєстрованого місця проживання в громаді. Водночас на національному рівні досі діють певні обмеження, які не дозволяють повною мірою забезпечити можливість ВПО інтегруватися та брати участь в управлінні місцевими справами.

Після аналізу практики застосування механізмів місцевої демократії народні депутати також виявили такі основні проблемні питання:

- Відсутність чіткого регулювання механізмів місцевої демократії в законодавстві для ОМС.
- Відсутність чіткої вимоги для ОМС щодо обов'язковості врегулювання механізмів місцевої демократії, наприклад у статуті територіальної громади.
- Відсутність встановлених рамкових вимог до рішень ОМС, які регулюють механізми локальної демократії на місцевому рівні в частині їхнього ініціювання, порядку реалізації та розгляду. Не визначено переліку питань, які повинні бути врегульовані в рішеннях ОМС про механізми місцевої демократії.
- Не визначено переліку питань, які повинні бути врегульовані в статуті територіальної громади
- Недосконалий механізм застосування електронних петицій в ОМС, адже встановлено вимогу розглядати ту електронну петицію, яка набрала визначену кількість підписів, на сесії місцевої ради протягом 10 робочих днів.

Законопроект з [урядового Плану](#) заходів для сприяння розвитку громадянського суспільства ухвалили задля створення сприятливого правового середовища для регулювання механізмів місцевої демократії. Відтепер внутрішньо переміщені особи офіційно визнаються жителями громад, у яких вони проживають.

Це відкриває для них можливість участі в загальних зборах громади, право ініціювати розгляд місцевою радою ініціативи мешканців і брати участь у плануванні та розподілі коштів місцевого бюджету.

Основними новелами закону є:

- обов'язкове затвердження статутів територіальних громад місцевими радами;
- інтеграція внутрішньо переміщених осіб у життя громад, у яких вони проживають;
- розвиток участі молоді й організацій громадянського суспільства в процесах вироблення рішень у громаді;
- деталізація порядку проведення загальних зборів, громадських слухань, громадського оцінювання, внесення місцевої ініціативи;
- покращення процедур звітування голів громад та депутатів місцевих рад.

Народний депутат від фракції "Слуга народу", голова Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради з питань захисту прав ВПО та інших осіб **Павло Фролов** пояснив, що цей закон важливий, оскільки багато переселенців не можуть повернутися додому.

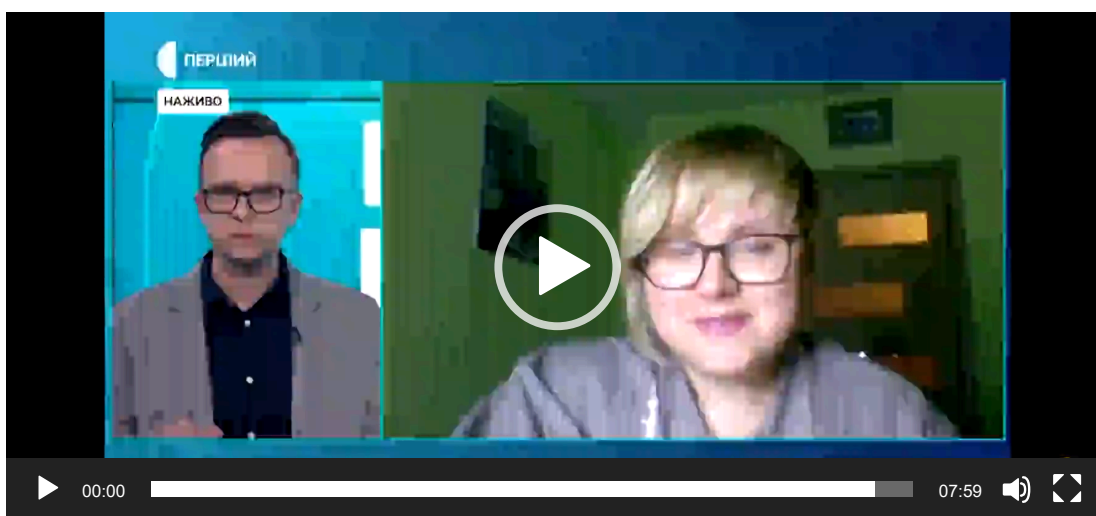
"Адаптація в нових громадах – це не лише про тимчасове проживання, а й про створення відчуття стабільності, можливість брати участь у житті громади та будувати нове майбутнє", – написав він на своїй фейсбук-сторінці.

Напередодні [ZMINA повідомляла](#), що Російська Федерація готується до масових порушень прав українців в окупації, які до 30 квітня 2025 не отримають російський паспорт.

Як відомо, в Україні після [ліквідації Мінреінтеграції](#) відсутній єдиний орган, що опікується громадянами України на ТОТ, який відповідальний за формування єдиної політики в цій сфері та комунікацію з громадянами в окупації.

Напередодні в Україні широко обговорювалося питання повернення громадян України на тимчасово окуповані території. Точну кількість таких громадян встановити неможливо. Головна координаторка громадської організації “Донбас SOS” **Віолета Артемчук** [відкинула озвучені раніше цифри деяких політиків](#) як такі, що не відповідають дійсності. На запит Радіо Свобода Мінсоцполітики [повідомило](#), що на ТОТ повернулось близько однієї тисячі українців.

В ефірі “Суспільного” директорка з адвокації [Центру прав людини ZMINA](#) **Альона Луньова** назвала одну з причин, чому громадяни можуть ухвалювати таке рішення, – це тріада проблем, з якими стикаються переселенці: питання житла, фінансового забезпечення та працевлаштування.

Правозахисниця також [констатувала](#) відсутність правової рамки перехідного правосуддя в Україні.

Напередодні громадські організації в тіньовому звіті для Єврокомісії [вказали на проблеми](#) в політиці щодо внутрішнього переміщення і просять владу їх усунути. Вони наголошують, що попри певні законодавчі зміни політика держави щодо ВПО нестабільна – уряд періодично змінює рішення про скорочення або продовження фінансової допомоги, що створює напруженість у суспільстві.

Раніше правозахисники [оприлюднили 11 пріоритетних кроків](#) у сфері захисту прав людини в умовах широкомасштабної збройної агресії на 2024 рік.

Коаліція громадських організацій, які опікуються питаннями захисту прав постраждалих унаслідок збройного конфлікту, закликала Кабінет Міністрів забезпечити виплату пенсій ВПО на загальних підставах і продовження соціальної підтримки найвразливіших груп.

У грудні 2024 року у Верховній Раді [зареєстрували законопроект № 12301](#), який вносить зміни до Закону “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб (ВПО)” та інших законів України. Парламент планує вдосконалити підтримку 4,9 млн наразі зареєстрованих ВПО та врахувати виклики, що постали після початку повномасштабного вторгнення РФ.

ПОПУЛЯРНЕ